

ĐỀ KIỂM TRA GIỮA HỌC KỲ II

MÔN: NGỮ VĂN LỚP 8

I. Phần đọc hiểu

Đọc ngữ liệu sau và thực hiện các yêu cầu bên dưới:

CỦ KHOAI NƯỚNG

Sau trận mưa rào vòm trời như được rửa sạch, trở nên xanh và cao hơn. Đã chớm hè nhưng trời vẫn lành lạnh, cái lạnh làm người ta hưng phấn và chóng đói. Thường Mạnh đi học về là đi thả trâu. Tối mật cậu rong trâu về, đầu tưởng tượng đến một nồi cơm bốc khói nghi ngút.

Nhưng từ giờ đến tối còn lâu và cậu cần phải tìm được một việc gì đó trong khi con trâu đang mãi miết gặm cỏ. Cậu bèn ngồi đếm từng con sáo mỏ vàng đang nhảy kiểng ăn trên cánh đồng màu đã thu hoạch. Thỉnh thoảng chúng lại nghiêng ngó nhìn cậu, ý chừng muốn dò la xem "anh bạn khổng lồ" kia có thể chơi được không. Chợt Mạnh phát hiện ra một đám mầm khoai đỏ au, mập mạp, tua tua hướng lên trời. Kinh nghiệm đủ cho cậu biết bên dưới những chiếc mầm là củ khoai lang sót. Với bất cứ đứa trẻ trâu nào thì điều đó cũng tương đương với một kho báu. Nó bị sót lại từ trước Tết và bây giờ nó sẽ rất ngọt. Để xem, anh bạn to cỡ nào? Không ít trường hợp bên dưới chỉ là một mầm khoai. Nước miếng đã kịp tứa khắp chân răng khi cậu tưởng tượng đến món khoai nướng. Ruột nó trong như thạch. Những giọt mật trào ra, gặp lửa tạo một thứ hương thơm chết người, nhất là khi trời lại lành lạnh thế này. Thật may là mình đem theo lửa - cậu lẩm bẩm. Sự niềm hy vọng đi veo mắt nên cậu rón rén bới lớp đất mềm lên. Khi cậu hoàn toàn tin nó là một củ khoai thì cậu thọc sâu tay vào đất, sâu nữa cho đến khi những ngón tay cậu ôm gọn củ khoai khá bự, cậu mới từ từ lôi nó lên. Chà, thật tuyệt vời. Nó không chỉ đơn thuần là củ khoai sót. Nó y như quà tặng, một thứ kho báu trời đất ban riêng cho cậu.

Mạnh đã có việc để làm, mà lại là một việc làm người ta háo hức. Trong chốc lát đồng canh khô bén lửa và đợi đến khi nó chỉ còn lớp than hồng rực Mạnh mới vùi củ khoai vào. Cậu ngồi im lắng nghe một sự dịch chuyển vô cùng tinh tế dưới lớp than, cùi trắng muốt đang bị sức nóng ủ cho thành mật. Từng khoảnh khắc với Mạnh lúc này trở nên vô cùng huyền diệu. Rồi có một mùi thơm cứ đậm dần, cứ quánh lại, lan tỏa, xoắn xuýt. Cậu nhớ lại có lần bà kể, nhờ đúng một củ khoai nướng mà ông cậu thoát chết đói và sau đó làm nên sự nghiệp. Chuyện như cổ tích nhưng lại có thật. Nào, để xem sau đây cậu sẽ làm nên công trạng gì.

Chợt cậu thấy có hai người, một lớn, một bé đang đi tới. Ông già ôm theo bọc tay nải còn cậu bé thì cứ ngoái cổ lại phía làng. Cậu nhận ra hai ông cháu lão ăn mày ở xóm bên. Hôm nay, chẳng có phiên chợ sao ông cháu lão cũng ra khỏi nhà nhỉ. Vài lần giáp mặt cậu bé và thấy mặt mũi nó khá sáng sủa. Bố mẹ nó chết trong một trận lũ quét nên nó chỉ trông cậy vào người ông mù lòa. Mạnh lén trút ra tiếng thở dài khi ông cháu lão ăn mày đã đến rất gần. Có thể thấy rõ cánh mũi lão phập phồng như hà hít tìm thứ mùi vị gì đó. Cậu bé vẫn câm lặng, thỉnh thoảng lén nhìn Mạnh.

- Mùi gì mà thơm thế - ông cậu bé lên tiếng - Hả ai đang nướng khoai. Ngồi nghỉ một lát để ông xin lửa hút thuốc đã cháu.

Ông lão lần túi lấy gói thuốc lòn. Thằng bé giúp ông tháo khỏi lưng chiếc túi nhỏ xíu. Mùi khoai nướng vẫn ngào ngạt và Mạnh đành ngồi chết gí, không dám động cựa. Chỉ khi ông lão nhờ, cậu mới cúi xuống thổi lửa. Chà, ông cháu lão mà ngồi dai là củ khoai cháy mất. Đã có mùi vỏ cháy. Lửa sẽ lấn dần vào cho đến khi biến củ khoai thành đen thui mới thôi. Dường như đoán được nỗi khó xử của Mạnh, ông lão bảo:

- Tôi chỉ xin lửa thôi...

Mạnh như bị bắt quả tang đang làm chuyện vụng trộm, mặt đỏ lên. Nhưng ông lão mắt lòa không thể nhìn thấy còn cậu bé ý tứ nhìn đi chỗ khác.

- Thôi, chào cậu nhé. Ta đi tiếp đi cháu!

Ông lật đật đứng dậy, bám vào vai cậu bé, vội vã bước. Cậu bé lặng lẽ nhìn Mạnh như muốn xin lỗi vì đã làm khó cho cậu. Cái nhìn đĩnh đạc của một người tự trọng, không muốn bị thương hại khiến Mạnh vội cúi gằm xuống. Ôi, giá như có ba củ khoai, chỉ ít cũng là hai củ. Đằng này chỉ có một... Mạnh thấy rõ tiếng chân hai ông cháu xa dần. Nhưng chính khi ấy, khi củ khoai nóng hổi, lớp vỏ răn lại như từng gợn sóng nằm phori ra trước mắt Mạnh, thì nỗi chờ đón háo hức lúc trước cũng tiêu tan mất. Giờ đây củ khoai như là nhân chứng cho một việc làm đáng hổ thẹn nào đó. Dù Mạnh có dối lòng rằng mình chẳng có lỗi gì sất nhưng cậu vẫn không dám chạm vào củ khoai... Hình như đã có người phải quay mặt đi vì không dám ước có được nó. Có thể ông nội cậu đã từng nhìn củ khoai nướng cho ông làm nên sự nghiệp bằng cái cách đau đớn như vậy.

Mặc dù rong trêu về từ chiều nhưng mãi tới mịt Mạnh mới vào nhà. Giờ đây mới là lúc cậu sống trọn vẹn với cảm giác ngây ngất của người vừa được ban tặng một món quà vô giá. Cậu nhắm mắt lại mừng tượng giây phút cậu bé kia mở gói giấy báo ra. Nửa củ khoai khi đó sẽ khiến cậu ta liên tưởng đến phép lạ, có thể lắm chứ! Và rồi cậu thấy lâng lâng đến mức chính mình tự hỏi liệu đây có phải là giấc mơ?

(Theo Truyện ngắn Tạ Duy Anh)

Câu 1. Câu chuyện xảy ra vào thời điểm nào trong năm?

- | | |
|--------------|------------|
| A. Cuối đông | B. Chớm hè |
| C. Cuối xuân | D. Đầu thu |

Câu 2. Ai là người kể chuyện?

- | | |
|------------------------------|--------------------|
| A. Cậu bé Mạnh. | B. Ông lão ăn mày. |
| C. Người kể chuyện giấu mặt. | D. Cậu bé ăn mày. |

Câu 3. Trong câu văn: *Có thể ông nội cậu đã từng nhìn củ khoai nướng cho ông làm nên sự nghiệp bằng cái cách đau đớn như vậy.*, từ “có thể” là thành phần gì?

- | | |
|------------------------|-------------------------|
| A. Thành phần cảm thán | B. Thành phần tình thái |
| C. Thành phần gọi đáp | D. Thành phần phụ chú. |

Câu 4. Chủ đề của truyện là gì?

- | | |
|-----------------------|------------------------------|
| A. Lòng dũng cảm | B. Tinh thần lạc quan |
| C. Tinh thần đoàn kết | D. Lòng yêu thương con người |

Câu 5. Vì sao cậu bé Mạnh lại có “cảm giác ngây ngất của người vừa được ban tặng

một món quà vô giá”?

- A. Vì cậu đã chia sẻ một phần khoai nướng với cậu bé ăn mày.
- B. Vì nhận được lời cảm ơn của ông lão.
- C. Vì được thưởng thức món ăn ngon.
- D. Vì không bị lão ăn mày làm phiền.

Câu 6. Biện pháp tu từ nào đã được sử dụng trong câu “*Những giọt mật trào ra, gặp lửa tạo ra một thứ hương thơm chết người, nhất là khi trời lại lạnh lạnh thế này.*”?

- A. So sánh
- B. Nhân hóa
- C. Nói quá
- D. Nói giảm nói tránh

Câu 7. Cốt truyện của truyện ngắn “Củ khoai nướng” thuộc loại nào sau đây?

- A. Cốt truyện đơn tuyến
- B. Cốt truyện đa tuyến
- C. Không có cốt truyện
- D. Không thể xác định.

Câu 8. Cậu bé Mạnh có thái độ như thế nào đối với hai ông cháu lão ăn mày?

- A. Tôn trọng
- B. Coi thường
- C. Biết ơn
- D. Thương hại

Câu 9. Nếu em là nhân vật cậu bé Mạnh trong câu chuyện, em có cư xử với hai ông cháu lão ăn mày như nhân vật trong truyện đã làm hay không, vì sao?

Câu 10. Từ câu chuyện của cậu bé Mạnh, em hãy viết đoạn văn (3– 5 câu) trình bày suy nghĩ về lòng yêu thương?

II. Phần viết

Em hãy viết một đoạn văn (*khoảng 300 chữ*) chia sẻ cảm xúc về bài thơ sau:

Nhớ mùa thu Hà Nội

Hà Nội mùa thu, cây cơm nguội vàng, cây bàng lá đỏ
 Nằm kề bên nhau, phố xưa nhà cổ, mái ngói thâm nâu.
 Hà Nội mùa thu, mùa thu Hà Nội
 Mùa hoa sữa về thơm từng ngọn gió
 Mùa cỏm xanh về thơm bàn tay nhỏ
 Cỏm sữa via hè thơm bước chân qua.
 Hồ Tây chiều thu, mặt nước vàng lay bờ xa mời gọi
 Màu sương thương nhớ, bày sấm cầm nhỏ vỗ cánh mặt trời.
 Hà Nội mùa thu đi giữa mọi người
 Lòng như thăm hỏi, tôi đang nhớ ai
 Sẽ có một ngày trời thu Hà Nội trả lời cho tôi
 Sẽ có một ngày từng con đường nhỏ trả lời cho tôi.
 Hà Nội mùa thu, mùa thu Hà Nội
 Nhớ đến một người...
 Để nhớ mọi người.

(Trịnh Công Sơn, lời thơ của bài hát *Nhớ mùa thu Hà Nội*)

D. Hướng dẫn chấm

Câu	Yêu cầu cần đạt	Điểm
PHẦN ĐỌC HIỂU		
1	B. Chớm hè	0,5
2	C. Người kể chuyện giấu mặt.	0,5
3	B. Thành phần tình thái	0,5
4	D. Lòng yêu thương con người	0,5
5	A. Vì cậu đã chia sẻ một phần khoai nướng với cậu bé ăn mày.	0,5
6	C. Nói quá	0,5
7	A. Cốt truyện đơn tuyến.	0,5
8	A. Tôn trọng	0,5
9	<p>- Nêu được cách cư xử của Mạnh: Cảm thông, chia sẻ và tôn trọng với những người bất hạnh, kém may mắn.</p> <p>- Nếu là Mạnh thì em cũng sẽ làm như bạn ấy bởi chỉ có tình yêu thương mới làm rung động trái tim con người, từ trái tim mới chạm đến trái tim vì vậy hành động của Mạnh đã khiến cậu như lớn hơn, chững chạc hơn, tấm lòng bao dung, yêu thương con người của cậu vì thế mà rộng ra mãi.</p> <p>* HS nêu được cách ứng xử của nhân vật Mạnh cách ứng xử của bản thân phù hợp đạo đức, pháp luật, đảm bảo theo gợi ý: 1,0 điểm; Chỉ nêu được một ý, một phần đáp án: 0,5 điểm; không nêu hoặc nêu sai hoàn toàn: 0 điểm.</p>	1,0
10	<p>Trình bày được một số ý sau:</p> <p>- Tình yêu thương là sự đồng cảm, thấu hiểu, chia sẻ, gắn bó, quan tâm, giúp đỡ, yêu mến, trân trọng hòa hợp...giữa con người với nhau.</p> <p>- Yêu thương được xem là một phẩm chất đẹp, cao quý và là giá trị sống cốt lõi của con người giúp con người gần nhau hơn.</p> <p>- Người đón nhận tình yêu thương có thêm niềm tin vào cuộc sống, có động lực vượt qua khó khăn của cuộc sống.</p> <p>- Tình yêu thương trao đi có thể là vật chất hoặc tinh thần.</p> <p>- Thay đổi cái nhìn của mọi người trong xã hội:</p> <p>- Cần phê phán những người vô cảm, không có thói quen chia sẻ và giúp đỡ người khác.</p> <p>* HS nêu được ít nhất 3 ý thể hiện suy nghĩ về lòng yêu thương, đảm bảo theo gợi ý: 1,0 điểm; Chỉ nêu được 1 – 2 ý, một phần đáp án: 0,5 điểm; không nêu hoặc nêu sai hoàn toàn: 0 điểm.</p>	1,0
PHẦN VIẾT		
Gợi	a. Đảm bảo thể thức, dung lượng yêu cầu của đoạn văn .	0,25

ý nội dung	<i>b. Xác định đúng nội dung chủ yếu cần bày tỏ cảm xúc.</i>	0,25
	<p><i>c. Triển khai hợp lý nội dung đoạn văn. Có thể viết đoạn văn theo hướng sau:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Bài thơ là những dòng cảm xúc và nỗi nhớ thiết tha về một Hà Nội cổ kính, nên thơ vào độ thu về. - Về cấu trúc, bài thơ có năm khổ không đều nhau về số dòng, số chữ. Mỗi khổ biểu đạt một khía cạnh nội dung, cảm xúc; nhưng tất cả thể hiện nỗi nhớ của Trịnh Công Sơn về mùa thu và con người Hà Nội. Hai dòng đầu là nỗi nhớ về một Hà Nội mùa thu với vẻ đẹp lãng mạn, cổ kính mang dấu ấn của đất Kinh kỳ xưa. Khổ hai là nỗi nhớ của tác giả về hương hoa sữa, hương cốm mới – những nét rất đặc trưng của mùa thu Hà Nội. Khổ ba là hình ảnh Hồ Tây trong một buổi chiều thu huyền ảo, khói sương. Khổ bốn và năm là tình yêu và nỗi nhớ của tác giả về con người Thủ đô trong nỗi niềm riêng “nhớ đến một người”. - Bài thơ với ngôn từ và hình ảnh gợi cảm, mượt mà, đã diễn tả tài tình thần thái của mảnh đất kinh kỳ. Đó là một Hà Nội thật lãng mạn, mộng mơ khi mùa thu về cùng với nét trầm tư, cổ kính của “phố xưa nhà cổ, mái ngói thâm nâu” mà không nơi nào có được. Qua bài thơ, người đọc bắt gặp hồn thiêng núi sông ngàn năm, đồng thời vẽ nên một bức tranh mùa thu tuyệt vời, mê đắm lòng người qua hình ảnh “cây com nguội vàng, cây bàng lá đỏ”. - Nếu khổ đầu Trịnh Công Sơn hoài niệm về đẹp ấn tượng nhất, dễ nhận thấy nhất của mùa thu Hà Nội qua màu đỏ của lá bàng, màu vàng của hàng cây com nguội, thì sang khổ hai tác giả lại tập trung vào cái tinh vi, vô hình nhưng lại sống động của mùi hoa sữa và hương cốm thơm mỗi độ thu về. Trong khoảnh khắc giao mùa ấy, nét đặc trưng của mùa thu Hà Nội được tác giả khám phá và đưa vào ca từ các hình ảnh vô cùng mới mẻ, ấn tượng. Từng ngọn gió mùa thu thơm nồng nàn hoa sữa, từng bàn tay nhỏ nhắn thơm hương cốm xanh, ngay cả những bước chân người đi trên hè phố cũng bắt giắc vương vương thơm mùi cốm sữa. Xa Hà Nội, nhưng những gì thuộc về Hà Nội vẫn không rời, cứ vấn vương như một nỗi niềm: “Hà Nội mùa thu, mùa thu Hà Nội/Mùa hoa sữa về, thơm từng ngọn gió/Mùa cốm xanh về, thơm bàn tay nhỏ/Cốm sữa via hè, thơm bước chân qua”. - Trong khổ ba, hình ảnh Hồ Tây vào buổi chiều thu hiện lên huyền ảo và nên thơ như một bức tranh thủy mặc được nhà danh họa vừa phác vẽ xong. Mặt nước hồ lay động dưới ánh chiều vàng như thể đang xuyên xao, rung cảm theo tiếng mời gọi của bờ xa. Màu sương mờ lãng đãng, giăng giăng như niềm nhớ thương da diết; từng bầy sâm cầm tránh rét đang bay về hướng mặt trời tím hơi ẩm cuối thu. 	3.0

	<p>- Bài thơ sử dụng nhiều hình ảnh đặc trưng của Hà nội, các phép điệp ngữ, điệp cấu trúc, ngôn ngữ gợi cảm... trong lời thơ gợi lên tình cảm lưu luyến, băng khuâng và cả nỗi nhớ thiết tha trong tâm hồn tác giả.</p> <p>- Bài thơ làm chúng ta ngỡ ngàng khi nhận được tín hiệu tình yêu thiết tha, bỏng cháy của Trịnh Công Sơn dành cho con người nơi đây. Bắt đầu là tình yêu đối với một người khi “đi giữa mọi người”. Nỗi nhớ ở đây vừa hiện hữu, cụ thể về “một người” nhưng lại hoàn toàn vô hình, vô danh tính. Chính nét khơi gợi nhiều mộng lung ấy đã được sự chia sẻ, đồng cảm của nhiều bạn đọc yêu thơ, các thể hệ yêu nhạc Trịnh Công Sơn, yêu mùa thu Hà Nội.</p>	
	<i>d. Sáng tạo: Cách diễn đạt độc đáo, suy nghĩ sâu sắc, sáng tạo.</i>	0,25
	<i>e. Chính tả, dùng từ, đặt câu: Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp, ngữ nghĩa tiếng Việt.</i>	0,25

A. Ma trận đề kiểm tra

KHUNG MA TRẬN ĐỀ KIỂM TRA GIỮA KÌ II (Thời gian kiểm tra: 90 phút)

TT	Kĩ năng	Đơn vị kiến thức/ kĩ năng	Mức độ nhận thức				Tổng % điểm
			Nhận biết	Thông hiểu	Vận dụng	Vận dụng cao	
1	Đọc hiểu	Truyện ngắn (<i>Truyện hiện đại</i>)	4 TN 0 TL	4 TN 0 TL	0 TN 2 TL	0 TN 0 TL	60 %
2	Viết	Viết đoạn cảm nghĩ về thơ tự do	1*	1*	1*	1*	40 %
Tổng			4 TN 1* TL	4 TN 1* TL	0 TN 3 TL	0 TN 1 TL	100%
Tỉ lệ			30%	30%	30%	10%	100%
Tỉ lệ chung			60%		40%		100%

B. Bảng đặc tả đề kiểm tra

TT	Kĩ năng	Đơn vị kiến thức Kĩ năng	Mức độ đánh giá	Số câu hỏi theo mức độ nhận thức			
				Nhận biết	Thông hiểu	Vận Dụng	Vận dụng cao

1	Độc hiểu	Truyện hiện đại	Nhận biết: <ul style="list-style-type: none"> - Nhận biết đề tài, bối cảnh, chi tiết tiêu biểu. - Nhận biết được nhân vật, cốt truyện, tình huống, các biện pháp xây dựng nhân vật. - Nhận biết được các trợ từ, thán từ, thành phần biệt lập. Thông hiểu: <ul style="list-style-type: none"> - Phân tích được tình cảm, thái độ của người kể chuyện. - Phân tích được vai trò, tác dụng của cốt truyện đơn tuyến và cốt truyện đa tuyến. - Hiểu và lí giải được chủ đề, tư tưởng, thông điệp mà văn bản muốn gửi đến người đọc thông qua hình thức nghệ thuật của văn bản. - Nêu được tác dụng của trợ từ, thán từ, thành phần biệt lập được sử dụng trong văn bản. Vận dụng: <ul style="list-style-type: none"> - Nhận xét được nội dung phản ánh và cách nhìn cuộc sống, con người của tác giả qua văn bản. - Nêu được những thay đổi trong suy nghĩ, tình cảm, nhận thức của bản thân sau khi đọc văn bản. - Vận dụng những hiểu biết về vai trò của tưởng tượng trong tiếp nhận văn học để 	4 TN	4TN	2 TL	0
---	-----------------	------------------------	--	------	-----	------	---

			đánh giá giá trị của tác phẩm.				
2	Viết	Viết đoạn văn ghi lại cảm xúc về một bài thơ tự do	<p>Yêu cầu:</p> <p>Viết được đoạn văn ghi lại cảm xúc về một bài thơ tự do (khoảng 300 chữ), nêu được chủ đề, dẫn ra và phân tích được tác dụng của một vài nét đặc sắc về hình thức nghệ thuật được dùng trong tác phẩm.</p> <p>* Nhận biết:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Xác định được kiểu bài viết được đoạn văn ghi lại cảm xúc về một bài thơ tự do. - Giới thiệu tác giả, bài thơ. - Bố cục đoạn văn được trình bày hợp lí, có mở đoạn, thân đoạn, kết đoạn. <p>* Thông hiểu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Xác định được cảm hứng chủ đạo của tác giả trong bài thơ. - Nêu được chủ đề, tư tưởng, thông điệp của bài thơ dựa trên những yếu tố hình thức nghệ thuật. - Chỉ ra được nét độc đáo của bài thơ thể hiện qua từ ngữ, hình ảnh, bố cục. - Dẫn chứng là các hình ảnh, từ ngữ,... được trích dẫn từ văn bản. <p>* Vận dụng:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vận dụng các kĩ năng tạo lập văn bản để viết được đoạn văn ghi lại cảm xúc về một bài thơ tự do. 	1* TL	1* TL	1* TL	1* TL

			<ul style="list-style-type: none"> - Khẳng định ý kiến, cảm nghĩ của người viết về bài thơ và đánh giá thành công nghệ thuật của bài thơ. - Rút ra được thông điệp của tác giả được gửi gắm qua bài thơ. <p>* Vận dụng cao:</p> <ul style="list-style-type: none"> - So sánh với các bài thơ cùng đề tài; liên hệ với thực tiễn; - Thể hiện được thái độ tôn trọng và học hỏi cách tiếp nhận của người khác trong đọc hiểu văn bản thơ. - Sử dụng ngôn từ sáng tạo, linh hoạt. 				
Tổng				4 TN 1* TL	4 TN 1* TL	3 TL	1* TL
Tỉ lệ %				30%	30%	30%	10%
Tỉ lệ chung				60%		40%	